

Mõtteid leeriõpetusest

Intervjuu EELK emeriitpiiskop Joel Luhametsaga.

Leeritamine ei ole luteri kirikus sakrament. Kas leeritamine on vähem tähtsam kui ristimine ja armulaud?

Rahvapärane sõna leeritamine tuleb saksakeelsest sõnast „Lehre“, mis tähendab õpetust. Leeritamine tähendab siis õpetuse andmist. Kiriklikus mõistes leeritamine tähendab kirikliku talitusena ikka konfirmatsiooni (Confirmatio), ehk kinnitamist. Reeglina kristlikus ühiskonnas on lapsed ristitud ja kristliku kiriku osadusse vastu võetud, siis pärast õpetuse andmist selle usu kohta, kuhu ta on ristitud, tunnistab leerilaps ise oma usku ja ta kinnitatakse kogudused täisõiguslikuks liikmeks. Täiskasvanu puhul toimub ristimine ja konfirmatsioon samaaegselt. Sellega saab ta osa kõikidest õigustest ja kohustustest mis koguduse liikmele kuuluvad. Kuna kogudusse kuulumine, kõigi õiguste ja kohustustega, on õndsuseks vajalik, siis on ka leeritamine õndsuseks vajalik ja sama oluline nagu ristimine ja armulaud. Leerikoolis räägitakse inimesele kõikidest Jumala tegudest. Eelkõige sellest, mida Jumal oma pojas Jeesuses Kristuses meie päästmiseks on teinud. Seal saab ta ka teada, mida ristimises ja armulauas Jumal meile jagab. Armulauale tuleku eelduseks ongi see, et inimene teab, mida ta seal vastu võtab.

See, et leeritamine ei ole luterlikus kirikus sakrament ei muuda seda vähem oluliseks. Küsimus on vaid selles, mida me sakramendi all mõtleme. Luterlikus kirikus on leeritamine ehk konfirmatsioon sakramentide loetelust välja jäetud, kuna Luther ei leidnud konfirmatsioonil samasuguseid Jumala käsu, töötuse ja mateeriaga seotuid tunnuseid nagu on ristimisel, armulaua ja võib-olla ka pihil. Sakramendi all me mõtleme mateeriaga seotud toimingut, mis tehakse Jumala käsul ja mille sooritamisele on antud Jumala tõotus.

Kas leeriõpetus on muutunud ajas? Näiteks kui Te mõtlete, et kuidas Teie leeriõpetust õppisite ja kuidas praegu leeriõpetus toimub? Ja kas õppesisu ja õppemeetodid on leeriõpetuses muutunud või jäänud samaks?

Leeriõpetus on olemuselt alati olnud ikka samasugune. Seal käsitletakse Piibli, usu ja kiriku elu peamisi teemasid. Muutunud on usuõpetuse vormid. Meie vanemad tulid kiriku juurde kokku kaheks või kolmeks nädalaks. Sellel ajal jagati õpetust. Kui muu haridustase oli madalam, siis kuulus leerikooli kavva ka mõned muud eluks hädavajalikud õpetused, et võiks alustada iseseisvat elu ja olla valmis perekonna loomiseks. Nõukogude ajal oli kristliku hariduse andmine keelatud. Siis pidid kodud ise lastele leeriõpetust jagama ja koguduse õpetaja sai vaid eraviisil leerilapsi õpetada. Praegusel ajal teeb meie ühiskonnaelu korraldus keeruliseks leerilastel mõneks nädalaks korraga leeriõpetusele oma aja pühendamise. Sageli toimuvad leeritunnid tööpäeva õhtuti, laupäeviti või ka pühapäevastel jumalateenistusele järgnevatel aegadel. Leerilaste koosveedetud ajad on üsna lühikesed. Õppematerjale on küll uuendatud ja kaasajastatud, kuid peamise sisu osas on ikka ja alati olnud samasugused.

Kas leeriõpetuse aluseks peaks võtma Martin Lutheri Väikese katekismuse või mõne muu raamatu või neid omavahel kombineerima?

Martin Lutheri „Väike katekismus“ on jätkuvalt peamiseks leerikooli alusmaterjaliks. Eelkõige just need teemad, mida katekismus sisaldab. Lühiõpetuse puhul on tähtis just olulisele keskendumine. Läbi aegade on kõik katekismused puudutanud peamiselt neidsamu teemasid nagu kümme käsku, ristimine, armulaud, piht, Piibel, Jeesuse isik, kiriku ajalugu, palvetamine, jumalateenistus, kristliku elu praktilised vormid jne. Nende teemade avamiseks ilmselt ainult väikesest katekismusest ei piisa. Siin peab vaimulik kasutama kõiki oma teadmisi ja kättesaadavaid abivahendeid nende teemade arusaadavaks tegemiseks.

Milline on hea leeriopetaja? Milline on hea leeriopilane?

Hea õpetaja on see, kes on ise vaimustunud sellest, mida ta õpetab. Leerikool on tänapäeval ka osa misjonitööst. Siin kehtib see vana reegel: „põledes süütad“. Hea leerioppija on see, kellel on küsimused, huvi ja igatsus Jumala järele, kes on kohal. Jeesus ütles: „Õndsad on need, kellel on nälg ja janu õiguse järele...“ Väga hea õppija on see, kes osaleb aktiivselt koguduse elus.

Kas leeriopetuse pikkus on piisav?

Leeriopetuse pikkus ei ole kunagi piisav. Jumala rikkused on nii avarad, et surmani nendest ammutades, suudame vastu võtta vaid väikese osa. Leerikool peaks andma esmased teadmised kogudusega liitumiseks ja ettevalmistuse armulaual osalemiseks. Kuid leerikool peaks suutma tekitada huvi ja igatsust Jumalat rohkem tundma õppida. Koguduse keskel vaimulik kasvamine alles algab.

Mõnikord küll inimesed teavad, aga ei oska või ei suuda praktiseerida leeriopetuses õpitut. Mida siis teha?

See on loomulik, et hädade põhjuseks siin maailmas ei ole see, et me ei tea, kuidas elada. Paulus ütleb, et „head, mida ma tahan, ma ei tee, vaid paha, mida ma ei taha, ma teen.“ Inimene omast jõust ei saagi Jumala tahtmise kohaselt elada. Selleks me vajame Jumala väge, Tema Sõnast ja pühadest sakramentidest pidevat osasaamist. Leeriohnnistamise me küsime õnnistatavate käest, kas nad tahavad Jumala tahte kohaselt elada ja kas nad töötavad selleks, et nad nii elada ja käia saaksid, ka alandlikus palves Jumala Sõna ja püha sakramenti pidevalt tarvitada. Siis öeldakse, et võtke see nüüd oma kindlaks otsuseks ja ütlege: Jah!

Jumala tahte ja leeris õpitu järgi elada on võimalik ainult Jumala armust. Paulus ütleb: „Sest Jumal on see, kes teis tegutseb, et te tahate ja toimite tema hea nõu kohaselt.“

Mida peaks kirik tegema, et inimesed käiksid rõõmsa meeleiga igal pühapäeval ja suurematel kirikupühade kirikus?

Kes Jumalat, Tema sõna, kogudust ja kaaskristasi armastab ja nende järele igatsab, see ei saa koju jääda, kui Jumala rahvas koguneb Tema sõna juurde, kus Issand isse on töötanud olla kesk nende seas.

Selline armastus kasvab välja Jumala tundmisest. Mida paremini me teda tunneme, seda rohkem me teda armastame. Jumala tundmist peaks lastele õpetama ta elu esimestest silmapilkudest saadik. Armastust ei saa esile kutsuuda käskude ja keeldudega.

Kirikus ei saa teisi käima panna. Kirikus saab aga ise käia. See, mida me siis saaksime rahva kirikusse meelitamiseks teha, on ise seal kohal olla. Siiski tuleb olla enese suhtes kriitiline ja vaadata, et meie

ise ei osutuks takistuseks, et inimesed kirikusse ei tule. Ka vaimulikud peavad eneseriitilselt vaatama, et nad inimesi kirikust kutsumise asemel eemale ei peletaks.

Iga inimene vajab hingerahu, hoolimist, armastust ja lootust. Kuidas Jumal ja kirik saab siin inimest aidata?

Kogudus oma olemuselt ongi hingerahu, hoolimise, armastuse ja lootuse paik. Kogudus ise ongi Jumala abivahend kõige selle pakkumiseks. Mida lähemale me kõik tuleme Jumalale, seda lähemale tuleme me ka üksteisele. Mida enam me kogeme Jumala armastust, seda suutlikumad oleme seda ka teistele jagama. Mida vägevamaks saab meile Jumal, seda väiksemaks muutuvad mured meie ümber. Jumal ise on see, kelle käest tuleb kõik hea and ja täiuslik annetus.

Paljudel inimestel on päevakavad. Mida Teie soovitate, mida inimene võiks igal päeval teha, et jõuda Jumalale lähemale?

Kord ütles ühes intervjuus tuntud laulja Cliff Richard soovitusena Eestimaa noortele: „Kui te tahate olla kristlased, siis planeerige iga päeva sisse Jumala sõna lugemine, palvetamine ja kirikus käimine samal viisil nagu hommikul tõusmine, hammaste pesemine ja söömine.“

Meie päevad on kirjuda ja seotud paljude kohustustega. Vaimulik osa meie päevaplaanis on siiski kõige olulisem. Hommikupalve ei tohiks jääda pidamata ka siis, kui me oleme sisse maganud. Mõned olulised asjad tuleb ära teha ka siis kui on väga kiire. Keegi on öelnud, et kui sa hommikul sisse magad, ega sa siiki kohe tööle ei torma. Ikka sa paned riided selga ja viskad vett silmadele. Tähtsaid vaimulikke asju ei tohi kiiruse pärast tegemata jätta. Luther on öelnud, et kui ta päev on väga paljude kohustustega ja tal on väga kiire, siis ta ei tule midu toime, kui peab vähemalt kaks tundi palvetama.

Mida peab inimene tegema, et ta saaks igavese elu Jumala juures? Kas piisab ainult usust või tuleb ka oma patud Jumala käest andeks paluda?

Jeesus on juba kõik teinud, et me võiksime pärida igavese elu Jumala juures. Usk ühendab meid Tema tegudega. Usk ühendab meid ka Jumalaga, kes annab meile selguse patu, õiguse ja kohtu kohta. Jumala pühaduse valguses mõistame, et oleme patused ja vajame Tema armu. Paulus kinnitas seda öeldes: „Sest kõik on pattu teinud ja ilma jäänud Jumala kirkusest“ Johannes aga kirjutas: “Kui me oma patud tunnistame, on tema ustav ja õige, nõnda et ta annab andeks meie patud ja puhastab meid kogu ülekohtust.“

Küsitles Heiki Haljasorg